ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

Η πολιτική προστασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεσμοί, Όργανα και διαδικασίες

Το πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η συνεργασία στον τομέα της πολιτικής προστασίας δεν στοχεύει στην αντικατάσταση των εθνικών συστημάτων.

Οι πρωτοβουλίες βασίζονται στην **επικουρικότητα**

Η κοινοτική συνεργασία στον τομέα της πολιτικής προστασίας στοχεύει:

- στην υποστήριξη και συμπλήρωση των προσπαθειών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο στη διαχείριση καταστροφών,
- στην παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη
- στη συμβολή στην ενημέρωση του κοινού για την αυτοπροστασία
- στη δημιουργία ενός πλαισίου αποτελεσματικής και ταχείας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών συστημάτων πολιτικής προστασίας,

Δομές και διαδικασίες για την πολιτική προστασία στην ΕΕ (1)

- Η υπηρεσιακή μονάδα Πολιτικής Προστασίας που λειτουργεί στα πλαίσια της Επιτροπής.
- Δράσεις που ενσωματώθηκαν στο Χρηματοδοτικό Μέσο για την Πολιτική Προστασία για την περίοδο (2007-2013).
- Το Χρηματοδοτικό Μέσο για την Πολιτική Προστασία για την περίοδο (2007-2013) το οποίο καλύπτει:
    - τις δράσεις του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας
    - την εκπαίδευση στελεχών για τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό
    - το πρόγραμμα ανταλλαγής εμπειρογνωμόνων
    - τη χρηματοδότηση μελετών και ασκήσεων

Δομές και διαδικασίες για την πολιτική προστασία στην ΕΕ (2)

- Το Μόνιμο Δίκτυο των Εθνικών Αντιπροσώπων (Permanent Network of National Correspondents-PNNC):
  - θεσπίστηκε με ψήφισμα του Συμβουλίου της 25/06/1987, για την προώθηση της συνεργασίας των κρατών μελών και απαρτίζεται από εκπροσώπους των υπηρεσιών των εθνικών διοικήσεων.
- Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας που θεσπίστηκε το 2001 και αναθεωρήθηκε το 2007:
  - παρέχει ένα πλαίσιο συνεργασίας και παροχής βοήθειας σε περιπτώσεις μεγάλων εκτάκτων αναγκών εντός και εκτός ΕΕ.
- Οι Μονάδες Πολιτικής Προστασίας: ομάδες επέμβασης πολιτικής προστασίας που πληρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές σε προσωπικό και μέσα.

Διαχείριση καταστροφών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (1)

1. Πρόληψη

Ανακοίνωση της Επιτροπής (COM(2009) 82 τελικό, 23.2.2009):
προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.

Ως πρόληψη αναφέρεται:

(i) η κατά το δυνατόν αποφυγή καταστροφών και

(ii) στις περιπτώσεις που οι καταστροφές είναι αναπόφευκτες, οι ενέργειες ελαχιστοποίησης των συνεπειών τους.

στην Ανακοίνωση:

- εκτίθεται η γενική ευρωπαϊκή προσέγγιση για την πρόληψη των καταστροφών,
- προσδιορίζονται πεδία δράσης,
- σκιαγραφούνται ειδικά μέτρα για την προώθηση της πρόληψης βραχυπρόθεσμα.

1. Πρόληψη

Αναγκαιότητα κοινοτικής προσέγγισης για την πρόληψη φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών

Έγκειται στους παρακάτω λόγους:

- οι καταστροφές μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά τις κοινοτικές πολιτικές, όπως οι πολιτικές για τη γεωργία και τις υποδομές,
- οι οικονομικές επιπτώσεις των καταστροφών μπορούν να επιδράσουν δυσμενώς στην οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των περιφερειών της ΕΕ και επομένως της ΕΕ συνολικά,
- οι καταστροφές απαιτούν συχνά κοινοτική χρηματοδότηση για αποκατάσταση.

1. Πρόληψη

Κύρια στοιχεία της κοινοτικής προσέγγισης για την πρόληψη:

1. Δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάπτυξη γνώσεων δεδομένου ότι η καλύτερη κατανόηση των καταστροφών είναι προϋπόθεση για τη χάραξη αποτελεσματικών πολιτικών πρόληψης
2. Άσκηση κοινοτικών και εθνικών πολιτικών κατά τρόπο που να υποστηρίζεται ο κύκλος διαχείρισης των καταστροφών μέσω της διασύνδεσης των παραγόντων που μετέχουν στην εκπόνηση και εφαρμογή μέτρων, που αφορούν στην πρόληψη των καταστροφών.
3. Καλύτερη απόδοση των νομοθετικών μέσων στην πρόληψη καταστροφών.
    - Εξασφάλιση διεξοδικότερης και αποτελεσματικότερης ένταξη των θεμάτων πρόληψης σε πολιτικές και προγράμματα

2. Ετοιμότητα – Αντιμετώπιση στην ΕΕ

Οι φάσεις ετοιμότητας και αντιμετώπισης του κύκλου διαχείρισης επικινδυνότητας προσδιορίζονται και υλοποιούνται, στο πλαίσιο της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας.

2. Ετοιμότητα – Αντιμετώπιση στην ΕΕ

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας

Απαρτίζεται από σειρά στοιχείων και δράσεων, μεταξύ των οποίων:

1. Προσδιορισμός Ομάδων Επέμβασης και λοιπών μέσων υποστήριξης των επεμβάσεων από τα κράτη μέλη,
2. Συγκρότηση και αποστολή ομάδων εκτίμησης ή/και συντονισμού,
3. Εκπόνηση και εφαρμογή εκπαιδευτικού προγράμματος για τις ομάδες επέμβασης και τα άλλα μέσα υποστήριξης των επεμβάσεων, τους εμπειρογνώμονες των «ομάδων εκτίμησης ή/και συντονισμού»,
4. Εργαστήρια, σεμινάρια και έργα δοκιμαστικής εφαρμογής με αντικείμενο τις μείζονες πτυχές των επεμβάσεων,

2. Ετοιμότητα – Αντιμετώπιση στην ΕΕ

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας

5. Συγκρότηση και διαχείριση κέντρου παρακολούθησης και πληροφόρησης (Monitoring and Information Center - MIC) για άμεση αντίδραση σε 24 ωρη βάση,
6. Δημιουργία/διαχείριση κοινού συστήματος επικοινωνιών και πληροφόρησης σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης (Common Emergency Communication and Information System – CECIS).
7. Συμβολή στην ανάπτυξη συστημάτων ανίχνευσης και έγκαιρης προειδοποίησης, για καταστροφές και προώθηση της διασύνδεσης τους και της σύνδεσης με το MIC και το CESIS.

2. Ετοιμότητα – Αντιμετώπιση στην ΕΕ

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας

7. Υποστήριξη των κρατών μελών για την απόκτηση πρόσβασης σε εξοπλισμό και μεταφορικούς πόρους,
8. Υποστήριξη της παροχής προξενικής βοήθειας σε πολίτες της ΕΕ σε μείζονες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ο οποίοι βρίσκονται σε τρίτες χώρες,
9. Άλλες υποστηρικτικές και συμπληρωματικές δράσεις, που απαιτούνται στο πλαίσιο του μηχανισμού όπως αναφέρεται στο άρθρο 4 της απόφασης 2007/162/ΕΚ του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2007, για τη θέσπιση χρηματοδοτικού μέσου πολιτικής προστασίας.

2. Ετοιμότητα – Αντιμετώπιση στην ΕΕ

Διαδικασίες ετοιμότητας στο πλαίσιο του Μηχανισμού

Υποχρεώσεις των Κρατών Μελών:

- Ορισμός Ομάδων Επέμβασης ή Μονάδων, με δυνατότητα συγκρότησης και αποστολής εντός 12 ωρών από τη διαβίβαση του αιτήματος.
- Επιλογή εμπειρογνωμόνων για την υποστήριξη των Ομάδων εκτίμησης ή/και Συντονισμού.
- Συμβολή στην δημιουργία μονάδων αποτελούμενων από πόρους περισσότερων του ενός κρατών μελών.
- Δυνατότητα παροχής προσωπικού και εξοπλισμού υποστήριξης των επεμβάσεων, εκτός των ομάδων επέμβασης ή μονάδων, με πιθανή συμβολή ΜΚΟ και άλλων φορέων.
- Ορισμός σημείων επαφής και ενημέρωση της Επιτροπής.

2. Ετοιμότητα – Αντιμετώπιση στην ΕΕ

Διαδικασίες ετοιμότητας στο πλαίσιο του Μηχανισμού

Υποχρεώσεις της Επιτροπής:

- συγκροτεί και διαχειρίζεται MIC στις Βρυξέλλες,
- συγκροτεί και διαχειρίζεται το CECIS,
- συμβάλει στην ανάπτυξη συστημάτων ανίχνευσης και έγκαιρης προειδοποίησης για καταστροφές,
- συγκροτεί μέσα κινητοποίησης και αποστολής, το ταχύτερο δυνατόν,
- εκπονεί πρόγραμμα εκπαίδευσης με στόχο τον καλύτερο συντονισμό της επέμβασης παροχής βοήθειας πολιτικής προστασίας,
- εκπονεί πρόγραμμα συγκέντρωσης των διδαγμάτων από τις επεμβάσεις οι οποίες διεξάγονται στα πλαίσια του μηχανισμού προωθεί και ενθαρρύνει, για τους σκοπούς του μηχανισμού την εισαγωγή και χρήση νέων τεχνολογιών,
- αναλαμβάνει κάθε άλλη συμπληρωματική δράση και δράση υποστήριξης που απαιτείται στο πλαίσιο του μηχανισμού.

2. Ετοιμότητα – Αντιμετώπιση στην ΕΕ

Διαδικασίες επέμβασης στο πλαίσιο του Μηχανισμού

Υποβολή αιτήματος: μέσω του MIC ή απευθείας στα κράτη μέλη.

Ενέργειες της Επιτροπής (υποβολή αιτήματος μέσω του MIC):

- προωθεί άμεσα το αίτημα στα σημεία επαφής των κρατών μελών,
- διευκολύνει την κινητοποίηση ομάδων, εμπειρογνωμόνων, μονάδων και λοιπών μέσων υποστήριξης της επέμβασης,
- συγκεντρώνει έγκυρες πληροφορίες για την κατάσταση έκτακτης ανάγκης και τις διαδίδει στα κράτη μέλη.

Λήψη αιτήματος παροχής βοήθειας από κράτος μέλος:

- αποφασίζει κατά πόσο είναι σε θέση να προσφέρει βοήθεια
- ενημερώνει το MIC και το αιτούν κράτος μέλος,

Ευθύνη της **διεύθυνσης** των **επεμβάσεων:** αιτούν κράτος μέλος.

2. Ετοιμότητα – Αντιμετώπιση στην ΕΕ

Υφιστάμενη κατάσταση του Μηχανισμού

- Συμμετέχουν 30 χώρες: 27 ΚΜ, οι 3 χώρες του ΕΟΧ.
- Οι δράσεις του Μηχανισμού υποστηρίζονται από το νέο Χρηματοδοτικό μέσο για την πολιτική προστασία.

Η λειτουργία του Μηχανισμού υποστηρίζεται από:

1. Το Κέντρο Παρακολούθησης και Πληροφόρησης - (MIC), στις Βρυξέλλες,
2. Το Κοινό Σύστημα Επείγουσας Επικοινωνίας και Πληροφόρησης – (CECIS),
3. Τις Μονάδες Πολιτικής Προστασίας,
4. Το εκπαιδευτικό Πρόγραμμα και
5. Το Πρόγραμμα Ανταλλαγής Εμπειρογνωμόνων.

Μονάδες Πολιτικής Προστασίας

Καθιερώθηκαν με τη νέα απόφαση, 2007/779/EC του Συμβουλίου, για τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 3).

Ορισμός: «αυτάρκης και αυτόνομη οργάνωση ικανοτήτων των κρατών μελών ή κινητή επιχειρησιακή ομάδα των κρατών μελών σύμφωνα με προκαθορισμένα καθήκοντα και ανάγκες, που αποτελείται από συνδυασμό ανθρώπινων και υλικών πόρων και προσδιορίζεται βάσει της ικανότητας επέμβασης ή του καθήκοντος/ καθηκόντων που δύναται να αναλάβει.»

Το Κέντρο Παρακολούθησης και Πληροφόρησης (ΚΠΠ) - Monitoring and Information Center (MIC)

- αποτελεί την επιχειρησιακή μονάδα του Μηχανισμού.
- λειτουργεί σε 24 βάση, παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα πρόσβασης στο Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ.
- Στο MIC υποβάλλονται από τα κράτη μέλη τα αιτήματα για επεμβάσεις παροχής βοήθειας στην περίπτωση μείζονος κατάστασης έκτακτης ανάγκης εντός ή εκτός της Ένωσης.

Διαχείριση καταστροφών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (15)

Ο ρόλος του MIC συνίσταται σε τρία σημεία:

1. **Κέντρο επικοινωνιών**: υποβολή αιτημάτων βοήθειας
2. **Παροχή πληροφορίας** προς:
    1. τα κράτη που συμμετέχουν στο Μηχανισμό
    2. σε ένα ευρύτερο ενδιαφερόμενο κοινό.
        1. μηνύματα έγκαιρης προειδοποίησης (MIC Daily) για φυσικές καταστροφές
        2. ενημέρωση για την εξέλιξη τρεχουσών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και επεμβάσεων του Μηχανισμού
3. **Διευκόλυνση** της παροχής βοήθειας μέσω του Μηχανισμού:
    1. αντιστοιχεί τις προσφορές βοήθειας στις ανάγκες,
    2. εξακριβώνει τα ελλείμματα στη βοήθεια, αναζητά λύσεις και διευκολύνει τη συγκέντρωση πόρων.

Διαχείριση καταστροφών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (16)

Κοινό Σύστημα Επείγουσας Επικοινωνίας και Πληροφόρησης - Common Emergency Communication and Information System - CECIS

- Διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ του MIC και των κρατών μελών του Μηχανισμού.
- Αποτελεί ασφαλές και αξιόπιστο σύστημα ανταλλαγής πληροφορίας.
- εξυπηρετεί την ανταλλαγή πληροφορίας και εμπειρίας μεταξύ των εθνικών αρχών πολιτικής προστασίας και των εθνικών αρχών για την προστασία από τη θαλάσσια ρύπανση (μέσω του MIC).
- Κύριες λειτουργίες του CECIS: η τήρηση βάσης δεδομένων των διαθέσιμων πόρων βοήθειας, η διαχείριση αιτημάτων βοήθειας, η ανταλλαγή πληροφορίας και η τεκμηρίωση των ενεργειών και μηνυμάτων.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας

Σκοπός: η ενίσχυση και διευκόλυνση της συνεργασίας στις επεμβάσεις παροχής βοήθειας πολιτικής προστασίας.

Απευθύνεται σε προσωπικό των φορέων που λαμβάνει μέρος στις επεμβάσεις ή ασχολείται με το αντικείμενο της παροχής και λήψης βοήθειας μέσω του Μηχανισμού.

Το πρόγραμμα Ανταλλαγής Εμπειρογνωμόνων

ο Μηχανισμός λειτουργεί σύστημα ανταλλαγής εμπειρογνωμόνων πολιτικής προστασίας το οποίο επιτρέπει την μεταφορά εθνικών εμπειρογνωμόνων πολιτικής προστασίας σε υπηρεσίες άλλων κρατών του Μηχανισμού, σε όλους τους τομείς επέμβασης της ΕΕ.

Το Χρηματοδοτικό Μέσο Πολιτικής Προστασίας για την περίοδο 2007-2013

Καθιερώθηκε με την απόφαση 2007/162/ΕΚ του Συμβουλίου της Ε.Ε.

με την οποία ενοποιήθηκαν σε ένα νομοθετικό κείμενο:

- η χρηματοδότηση του Μηχανισμού
- η χρηματοδότηση μελετών και ασκήσεων σαν δράσεις της Επιτροπής.

Σκοπός: η ενίσχυση και συμπλήρωση των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη για την προστασία ιδίως των ανθρώπων, αλλά και του περιβάλλοντος και των αγαθών, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς, η διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

Αφορά: τις περιπτώσεις φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, τρομοκρατικών ενεργειών και τεχνολογικών, ραδιολογικών ή περιβαλλοντικών ατυχημάτων.

Συμμετοχή της Ελλάδας στο Μηχανισμό και τα Όργανα πολιτικής προστασίας της ΕΕ

- Η Ελλάδα εκπροσωπείται από το 1991 στο Μόνιμο Δίκτυο Εθνικών Ανταποκριτών (μέσω της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.
- Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, βάσει του Νόμου ο φορέας μέσω του οποίου ζητείται ή παρέχεται η διεθνής βοήθεια και συνδέεται μέσω του CECIS με το MIC.
- Το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ) είναι το σημείο επαφής της Ελλάδας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό.
- Το Μάιο 2008 η ΓΓΠΠ δήλωσε μέσω του CECIS τις 6 Μονάδες Πολιτικής Προστασίας που διαθέτει η Ελλάδα, ως συνεισφορά στα μέσα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού, οι οποίες μπορούν να κινητοποιηθούν για την προσφορά βοήθειας σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών εντός και εκτός της Ένωσης.

Ο Ενιαίος Ευρωπαϊκός Αριθμός κλήσης έκτακτης ανάγκης 112

Ο Ενιαίος Ευρωπαϊκός Αριθμός Κλήσης για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, δημιουργήθηκε για να εξυπηρετεί σε 24ωρη βάση τους Ευρωπαίους πολίτες σε περιπτώσεις που χρειαστούν βοήθεια για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης.

Το 112 καλείται σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο και λειτουργεί παράλληλα με τους εθνικούς αριθμούς έκτακτης ανάγκης.

Εφαρμογή του 112 στην Ελλάδα

- Στη Ελλάδα η λειτουργία του 112 εποπτεύεται από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας και παρέχει τις παρακάτω δυνατότητες:
- Το 112 καλείται από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο, από τηλεφωνικό θάλαμο ή υπαίθρια συσκευή κερματοδέκτη ή καρτοδέκτη χωρίς χρέωση.
- Στην τηλεφωνική κλήση απαντά αμέσως εξειδικευμένο προσωπικό στα ελληνικά, αγγλικά και γαλλικά.
- Η κλήση μπορεί να γίνει και από κινητό που δεν έχει κάρτα SIM.
- Είναι δυνατός ο εντοπισμός θέσης κατόπιν αιτήματος εντός 3 ως 60 λεπτών ανάλογα με τον τύπο της κλήσης (σταθερό ή κινητό τηλέφωνο)
- Για τους κατοίκους της Ελλάδας, ισχύει εθνική περιαγωγή.
- Για του επισκέπτες της Ελλάδας ισχύει διεθνής περιαγωγή.